

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΘΕΜΑ:
LECTIO XIII

Δανάη Γεωργιάδου, Σύμβουλος Λατινικών, Β.Δ.
Μ.Α. στην Κλασική Φιλολογία

Υπεύθυνος ΕΜΕ: Πέτρος Πέτρου

ΜΑΘΗΜΑ XIII (Lectio tertia decima) ΠΩΣ Η ΓΝΩΣΗ ΝΙΚΗΣΕ ΤΗ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ

Τέταρτη κλίση των ουσιαστικών (declinatio quarta)

(ΛΓ σελ. 23-24)

- ✓ Περιέχει ονόματα και των τριών γενών:
 - αρσενικά και θηλυκά σε: **-us** (ονομ.), **-us** (γεν.)
 - ουδέτερα σε: **-u -us**
- ✓ Για την κλίση των ονομάτων βλ. ΛΓ σελ.23
- ✓ Αρσενικά: *fructus -us*: καρπός, *sensus -us*: αίσθηση, *senatus -us*: σύγκλητος, *exercitus -us*: στρατός, *equitatus -us*: ιππικό, *peditatus -us*: πεζικό, *impetus -us*: έφοδος
Θηλυκά: μόνο τα: *acus -us*: βελόνη, *domus -us**: οικία (για την κλίση του βλ. ΛΓ σελ.24), *manus -us*: χέρι, *porticus -us*: στοά, *tribus -us*: τριτύς
Ουδέτερα: *cornu -us*: κέρας, *genu -us*: γόνυ, *veru -us*: οβολός

*Ως επίρρημα

Λατινικά	Αρχ. Ελληνικά	Νέα Ελληνικά	Προσδιορισμός
domi	οἴκοι	(εἶμαι) στο σπίτι / στην πατρίδα	ἐν τόπῳ στάσις
domum	οἴκαδε	(πηγαίνω) προς το σπίτι / την πατρίδα	εἰς τόπον κίνησις
domo	οἴκοθεν	(έρχομαι) από το σπίτι / την πατρίδα	ἀπό τόπον κίνησις

Υπερσυντέλικος και Τετελεσμένος Μέλλοντας ενεργητικής φωνής

- ✓ Για την κλίση των τεσσάρων συζυγιών βλ. ΛΓ σελ. 65-66.
- ✓ Για την κλίση του sum βλ. ΛΓ σελ. 63.

Ανώμαλο ρήμα possum (ΛΓ σελ. 85)

- ✓ possum, potui, posse: δύναμαι, μπορώ
- ✓ Πρόσεξε τη σχέση του με το ρήμα sum: α) στους αρχικούς χρόνους
β) στην κλίση του

Λεξιλόγιο

legātus -i, αρ.2: ύπαρχος / sum, fui, esse: ειμί / qui, quae, quod (αντ. αναφ.): ο οποίος / bellum -i, ουδ.2: πόλεμος / adversus (πρόθ.) + αιτ. (verto, verti, versum, vertere, γ': στρέφω): εναντίον / rex, regis, αρ.3:

βασιλιάς / gero, gessi, gestum, gerere, γ': κάνω, διεξάγω / serenus -a -um: ξάστερος, καθαρός / nox, noctis, θ.3: νύχτα / subito (επίρρ.): ξαφνικά / luna -ae, θ.1: σελήνη / deficio, -fēci, -fectum, -ficere (de + facio, fēci, factum, facere, γ'): χάνομαι αποτυγχάνω, εγκαταλείπω, παθαίνω έκλειψη / ob (πρόθ.) + αιτ.: εξαιτίας / repentinus -a -um: ξαφνικός / monstrum -i, ουδ.2: θέαμα παράξενο και φοβερό / terror -ōris, αρ.3: τρόμος / animus -i, αρ.2: ψυχή / miles, militis, αρ.3: στρατιώτης / invado (in + vado: βαίνω), -vasi, -vasum, -vadere, γ': εισχωρώ, καταλαμβάνω, πιάνω / exercitus -us, αρ.4: στρατός / fiducia -ae, θ.1: εμπιστοσύνη / amitto (a, ab + mitto), -misi, -missum, -mittere, γ': χάνω / tum (επίρρ.): τότε / caelum -i, ουδ.2: ουρανός / de (πρόθ.) + αφ.: για, από / ratio -ōnis, θ.3: φύση, λογική / stella -ae, θ.1: αστέρι / luna -ae, θ.1: φεγγάρι / motus -us, αρ.4 (moveo, movi, motum, movere, β'): κίνηση / status -us, αρ.4: στάση / disputo, -avi, -atum, -āre, α': πραγματεύομαι, μιλώ για / is, ea, id (αντ. δεικτ. επαναλ.): αυτός / modus -i, αρ.2: τρόπος / alacer -cris -cre: ζωηρός, πρόθυμος, με αναπτειρωμένο ηθικό / pugna -ae, θ.1: μάχη / mitto, misi, missum, mittere, γ': στέλλω / sic (επίρρ.): έτσι / liberalis -is -e: που ταιριάζει σε ελεύθερο άνθρωπο, ελευθέριος / ars, artis, θ.3: τέχνη / aditus (adeo) -us, αρ.4: προσέγγιση, δίοδος / ad (πρόθ.) + αιτ.: προς, δίπλα, κοντά σε / illustris -is, -e: λαμπρός, ένδοξος / ille -a -ud (δεικτ. αντ.): εκείνος / victoria -ae, θ.1: νίκη / do, dedi, datum, dare, α': δίδωμι / quia (σύνδ. αιτιολ.): επειδή / metus -us, αρ.4: φόβος / vinco, vici, victum, vincere, γ': (κατα)νικώ / imperator -ōris, αρ.3: στρατηγός / adversarius -ii, αρ.2: αντίπαλος, εχθρός / possum, potui, posse: δύναμαι, μπορώ

Ενδεικτικές δραστηριότητες

(για την τάξη ή / και το σπίτι)

1. Να μεταφράσετε το κείμενο του μαθήματος στα Ελληνικά.
2. Να κλίνετε στον **-υπερσυντέλικο**: iubeo, gero, nutrio, invado
-τετελ. μέλλοντα: dico, amitto, habeo, scriptito
3. Να μάθετε τους αρχικούς χρόνους όλων των ρημάτων του κειμένου.
4. Να κάνετε χρονική αντικατάσταση:
 - των τύπων: constitues, trahebam, currit, respondet, sedetis, imposuimus, acceperatis, puniebant, nutriunt, navigabimus
 - όλων των ρηματικών τύπων του κειμένου
5. Να κλίνετε: aditus, impetus, manus, equitatus, genu
6. Να τοποθετήσετε τις ακόλουθες συνεκφορές στον πίνακα και να τον συμπληρώσετε: serena nocte, illustrem victoriam

ΕΝΙΚΟΣ		
ονομ.		
γεν.		
δοτ.		
αιτ.		
κλητ.		
αφαιρ.		
ΠΛΗΘΥΝΤ.		

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ονομ.		
γεν.		
δοτ.		
αιτ.		
κλητ.		
αφαιρ.		

7. Να συμπληρώσετε τα κενά των πιο κάτω προτάσεων με τον κατάλληλο τύπο των λέξεων της δεξιάς στήλης.

Xerxes magnos _____ in Europam portavit.	<i>exercitus -us</i>
Duo sunt _____ , dextrum et sinistrum.	<i>cornu -us</i> <i>exercitus -us</i>
Magnam _____ pater meus aedificavit in urbe.	<i>domus -us</i>
In _____ Romanorum _____ et _____ erat.	<i>exercitus -us</i> <i>peditātus -us</i> <i>equitātus -us</i>

8. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τις προτάσεις:

- Legatus disputavit de stellarum motibus.
- Terror animos militum invaserat et milites amiserunt fiduciam.
- Repentinum monstrum animos militum terrore complebat.
- Duces Romani vincebant metum militum suorum.

9. Να μεταφέρετε στα Λατινικά την πρόταση.

Ο ύπαρχος είχε μιλήσει για τις κινήσεις του στρατού εξαιτίας του τρόμου και είχε μπορέσει να νικήσει τους εχθρούς.

10. Να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις και να εξηγήσετε το γιατί:

legātus, vincere, stellarum

11. Να σκεφτείτε και να γράψετε, για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου, αν υπάρχουν λέξεις:

- ομόριζες με αυτήν στα Αρχαία Ελληνικά και/ή
- παράγωγες από αυτήν σε νεότερες – νεολατινικές γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά, Ιταλικά κτλ)

12. α) «Είναι μεγάλη η σημασία της γνώσης στην καταπολέμηση των ανθρώπινων αδυναμιών.»
Να εξηγήσετε την πιο πάνω θέση με βάση το σημερινό κείμενο. Να σκεφτείτε κατά πόσον αυτό ισχύει γενικότερα στην ανθρώπινη ζωή.

β) Την παραμονή ποιου σημαντικού ιστορικού γεγονότος συνέβηκε το περιστατικό του μαθήματος και ποια ήταν η έκβασή του;